

CERKEV IN SOCIALNO VPRAŠANJE.

I.

Pravice in dolžnosti Cerkve glede na socialno vprašanje.

Moderno soc. vprašanje pretežno gospodarsko. Gospodarsko življenje pa teče po svojih zakonih, ki mnogokrat nimajo zveze z moralo in njenimi načeli.

zakoni

Pij XI: "gospodarski zakoni "izhajajo iz bistva stvari in ~~človeške~~ narave človeškega telesa in duše". Ti zakoni določajo kaj je mogoče, in s kakšnimi sredstvi se da doseči.

Vendar ima vse človeško ravnanje tudi moralen značaj.

Zato Pij XI Qu. a. 42-43

*človeško je mogoče, da se gospodarski zakon ni
vzame od sebe, ampak od človeka, da se ni
na človeka in njegove volje odvisen.*

Moderno socialno vprašanje torej tudi moralno vprašanje. Zato je že Leon XIII povdaril, da imajo papeži "pravico in dolžnost v teh stvareh, namreč socialnih in gospodarskih z vrhovno oblastjo soditi". "To področje seveda ni bilo odkazano Cerkvi" da -

Qu. a. (41)

Ločiti je torej treba moralno pa tehnično, organizatorično plat socialnih vprašanj.

Glede moralne plati ima Cerkev odločilno besedo.

v tehničnih in organizatoričnih vprašanjih nam pušča popolno svobodo.

Namen in pomen cerkvenega so delovanja pri reševanju socialnega vprašanja.

Cerkev sama ni poklicana storiti vse kar je potrebno za rešitev modernega socialnega vprašanja. Leon XIII pravi, da " zahteva tako važno vprašanje tudi drugih delo in prizadevanje". Pri tem misli "na vladarje držav, na gospodarje in premožnike ter končno na delavce samr"/Rn 13/

Vsak mora po svoje storiti, kar je v njegovi moči.

Seveda "more samo vera popolnoma odpraviti zlo"./Rn 45/

Samo če bodo imela socialna pravila religijo za temelj, ne bo težko urediti medsebojnih razmer med tovariši za mirno sožitje in gospodarsko blagostanje /Rn 45/

„kot pglavitni namen“
Zato moramo smatrati napredek v religioznosti in prav-
nosti in predvsem na to naravnati vse socialno delo"/Rn 42/

Vse to pa ne pomeni, da Cerkev zanemarija znanijske reforme izboljšanje gmotnega položaja in vnanje reforme: Eden pglavitnih ciljev je tudi po Cerkvenem stališču "odrešitev proletarcev", Pij XI. izrečno naglašaja potrebo "preosnove ustanov".

Cerkev izrazito naglašaja potrebo ljubezni v ljudskem sožitju, vendar ne, kakor da bi hotela samo s tem rešiti socialno vprašanje. Ljubezen je važna radi tega ker je podlaga tistemu mialjenu, ki omogoče pravo občestveno sožitje.

in ker ^{25 (2)} ~~ker~~ vsaki goji dobroteljnost, ki je v vsakem družabnem redu važno dopolnilo pravičnosti.

Ne gre pa za to da bi "ljubezen morala pokrivati krivice, ki jih zakonodavci niso le molče trpeli temveč časih celo odobraval /Qua 4/

III.

Kaj je Cerkev dosedaj storila?

#/Okrožnica Rerum novarum. in njeni uspehi.

Posebne razmere, ki so nastopile proti koncu 19. stoletja.
Razcepitev družbe v dva razreda: Eden po številu majhen ~~quasi~~ ^{quasi} je užival domala vse ugodnosti napredka, drugi obsegajoč silno množico delavcev se je tlačen od bede in uboštva zastonj trudil da bi se rešil te stiske /Qua 3/

Posledica silne nezadovoljstvo. Potreba pomagati je bila velika, nejasnost v teh vprašanjih tudi. Da ne bi z molkom zanemarjal svoje dolžnosti "je Leon XIII 15. maja 1891 izdal Rerum novarum.

Sadovi obilni:

A. (Krščanska) socialna znanost je začela napredovati.

B) Duhovščina je pričela socialno delovati /Krek/. Organizacije delavstva in drugih delovnih stanov so rasle.

Leon XIII je zavrgel stare predsodke liberalizma

in pravoslavni svet

Zato so ga konservativni napadali in sumničili.

Marskisti seveda ^{hul} niso bili s to okrožnico zadovoljni ker je prav tako odločno pobijala tudi njihove zmete:

a/ glede celotnega, materialističnega življenjskega nazora

Mirna solidarnost

b/ glede socialnega nauka o razrednem boju

c/ glede odprave zasebne lastnine.

Ker so bile te zmete takrat najbolj nevarne jih je Leon XIII ~~seveda~~ najbolj pobijal

Življenje je teklo seveda dalje. Nastajale nove razmere in nove težave. Razvijalo se je gospodarstvo, kapitalizem je dobival ново lice, spreminjal pa se je tudi socializem. Razcepil v dve struji: komunistično in zmerno socialistično. Posebno vidno se je to zgodilo po vojski.

Katoličani smo bili premalo živi, sej nismo dovolj razvijali. Obsojali tiste, ki so hoteli socialni nauk Cerkve razvijati in prilagajati novim razmeram. Posledica ^(Zac) "ne vedno mirne razprave". Potreba to in ono izpopolniti in dodati.

Zato ob štiridesletnici Quadaragesimo anno.

dlugo to

IV.

Nekateri najvažnejši socialni nauki Cerkve.

a/Poglavje o lastnini

Jasno je, da Cerkev ~~bre~~ bre lastnino. Nujnost lastnine je utemeljena že v človeški naravi. Človek se prav po tem loči od živali da ga ne vodi samo nagon temveč razna razumno. ^(R n) Skrbi razumno sam zase. ato pa potrebuje sredstev, ki nam jih daje narava.

Izvor pravice do lastnine je v delu. Človek naravo obdeluje, njene snovi predeluje, s tem pa si pridobiva pravico do teh stvari. Stvari postanejo njegove: Zakaj ne želi žene svojega bližnjega, ne hiše, ne njive, ne dekle, ne osla, ne vsega kar je njegovo. /Mojzes 5,5,21/

Odprava lastnine bi bila ^v škodo tudi delavstvu. Delavec bi postal suženj družbe, države, to se pravi tistih, ki jo vlada dajo in vodijo.

Lastnina ima poseben pomen za družino. Delavci naj si množili družinsko imovino, da bi se na ta način "dvignili iz tistega negotovega življenjskega položaja, ki se v njem proletarji premetavajo in ne bodo samo laže nosili razne pripetljaje v življenju temveč imeli zaupanje, da bo tudi po njihovi smrti vsaj malo poskrbljeno za tiste, ki jih zapuste." /Qa 62/

~~Popolno poddržavljanje lastnine?~~

Popolno prenehanje lastnine?

Leon opozarja: "kako trda in zoprna sužnjost državljanov

bi temu sledila. Prosta bi bila pot do medsebojne zavisti, sovraštva in nesloge, nujno bi se posušili viri blagostanja ker bi nedostajalo spodbude za nadarjenost in spretnost posameznikov.

Vendar lastnina ni nič nespremenljivega /Qua 49/ *Spomenik*

Kako različne razlike dobiva lastnina.....49

Dvojni značaj lastnine: individualni in socialni.

Qua 45

Ločiti je ~~treba~~ treba pravično posest pa njeno rabo.

Človek *bo* dajal /zlasti bogatin bo dajal. Bogu odgovor o uporabi svojega imetja. *Leon XIV.* ~~xxxxx~~ Dovoljeno je, da ima človek lastnino. In tudi

di potrebno je za človeško življenje "Toda glede rabe "odgovarja Cerkev brez pomišljanja: kar se tega tiče, človek ne sme zunanjskega premoženja smatrati za zasebno, ampak za skupno last, da ga namreč rad /kdo/ deli drugim, ki so v potrebi." Rn 38/

Vprašanje lastnine in njenih omejitev zamotano, zato

xl Pij hvali tiste, ki ~~xxxxx~~, ki se trudijo /Qa 48/

Leon XIII: Razmejitve lastnine zasebne posesti je Bog pr prepustil delavnosti ljudi in ustanovam narodov. "Rn 7/ *Spomen tega vprašanja*

Podržavljenje važnih produkcijskih sredstev in podjetij
"Po pravici se namreč zahteva, da se neke vrste dobrine

izvzamejo zasebni lasti in pridrže državo, ker je z njimi zvezana

zvezana taka moč, kakršna se brez nevarnosti za obočo blaginjo zasebnikom ne sme prepustiti /115/

Svobodni dohodki: Qua 50/51

b/Delo in kapital

Qua 53/59

*Stranotus in medventu
je a hoto fud dlonelje
kot blago, se dobita to
je in temu vidi, hoto
tullo heliter pumoyd
svojino modricami
in modrici. Ru. 84*

*[Najpomembnejši
razlogi] Qua 65*

c/Mezdno razmerje in njegovi problemi

*Qua 65-76 Ru. a) Elemente dele ni blago [afinir]
b) Placa bovt dnu dnu.*

d/Organizacija in vodstvo gospodarstva. Qua 80-88

*1/ Potreba organične ureditve Koprivica
Qua 89, 92, 92-96*

2/Osnovno načelo: Svoboda, samo da je poskrbljeno za pravičnost in potrebe oboče blaginje.

3/Korporacije. njih dobre strani in nevarnosti

e/Potreba socialne zaščite: Rod bogatimov, ki je ograje s svojimi varstvenimi sredstvi manj potrebuje javnega varstva, nesrečno ljudstvo, ki nima za varstvo nobenih svojih moči, se najbolj opira na državno zaščito. Radi tega mora država iskazovati posebno varstvo in skrb delavcem ker se prišteva jo množici siromašnih.

f/Obrambena organizacija delavstva. Štrajk

sklep

Orke je dovolj moderna in socialn. se zavisi od teg

Sklep

Cerkev je v vseh teh vprašanjih dovolj moderna in dovolj socialna. Vse zavisi le od tega, kakšni smo mi katoličani, kako znamo nauk Cerkve prenesti v praktično življenje.

%